

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW w WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

6817
ŚLĄSKIE

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w. św. KATARZYNY ALEKSANDRYJSKIEJ

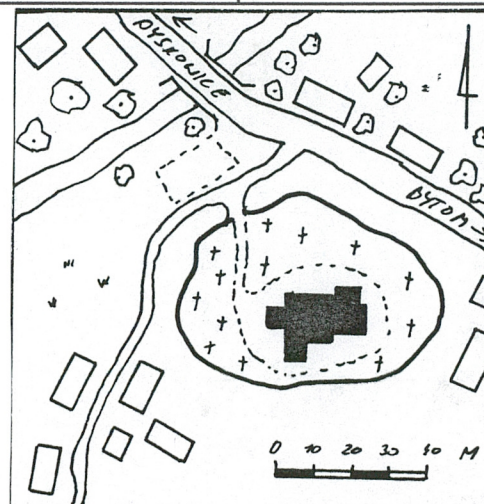
2. Czas powstania

ok. 1500 r., 1 poł. XIX w.

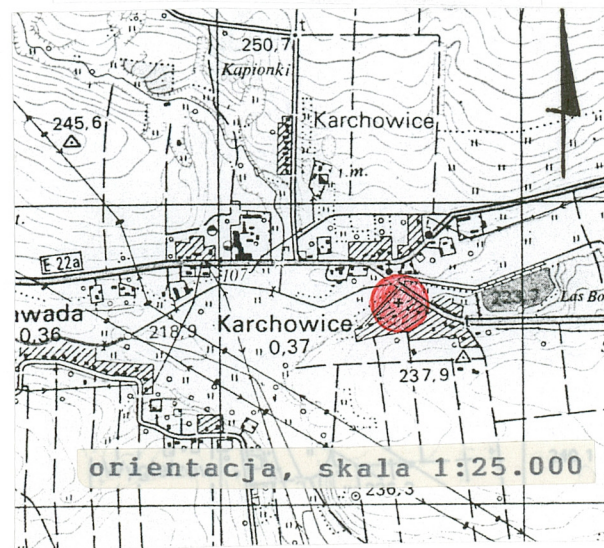
3. Miejscowość

KARCHOWICE

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Karchowice, kościół par.
sytuacja, skala 1:2000

orientacja, skala 1:25.000

4. Adres

ul. Bytomska obok mu. 28

nr działki 89, 90, 309/15

nr hipoteczny KW [redacted]

5. Przynależność administracyjna

województwo katowickie śląskie

gmina Zbrosławice

tarasowski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Karchowitz, Gutenquell

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo katowickie

powiat Gliwice

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka

p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

Karchowice, ul. Bytomska 15

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka

p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

Karchowice, ul. Bytomska 15

10. Rejestr zabytków

Nr 307/60

data 7.03.1960 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Miejscowość Karchowice po raz pierwszy była wzmiankowana w 1256 r. jako wieś należąca do parafii Pyskowice. Parafia i kościół są wymienione w spisie świętopietrza z 1447r. Od 1490 r. Karchowice wraz z Jaśkowicami i Boniowicami, a od 1640 r. również z Zawadą, przyłączono do Ziemięcic. Odłączenie i utworzenie samodzielnej parafii nastąpiło w 1942 roku.

Obecny kościół wzniesiony został ok. 1500 r.. W 1 poł. XIX wieku wzniesiono murowaną wieżę, w miejsce poprzedniej drewnianej. W 1902 r. kościół został odnowiony i powiększony o kaplicę od strony południowej. Ponownej konsekracji kościoła dokonał 16.09.1979 roku bp [REDAKTED] z Opolą. Od 1992 r. w diecezji gliwickiej. Kościół gotycki.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja-

Obiekt położony w centrum wsi, ok. 100 m. w kierunku pd.-zach. od drogi głównej, Pyskowice-Bytom i ok. 200 m. na pd.-wsch. od rozwidlenia dróg. Usytuowany na wzniesieniu, otoczony cmentarzem; wokół cmentarza mur kamienny z XVI wieku. Na pd.-wsch., pd. i zach. luźna zabudowa wsi, na północ rzeka Drama, za nią plebania; nieco dalej budynki w centrum wsi.

Materiał, konstrukcja- kościół murowany z kamienia i cegły, na fundamentach kamiennych, tynkowany. Empora konstrukcji drewnianej, z takąż balustradą.

sklepienia, stropy- w zakrystii sklepienie kolebkowe, w kruchcie kolebkowo-krzyżowe; w nawie, prezbiterium i pozostałych pomieszczeniach stropy drewniane, belkowe z sufitami z desek; na sufitach nawy i prezbiterium malowana dekoracja w formie ramy, o motywach roślinnych a w centrum obrazy ze scenami z życia św. Katarzyny, w profilowanych ramach, w nawie kwadratowej z uszakami, w prezbiterium kwadratowej wzbogaconej półkolami.

wieżba dachowa- krokwiowo-jętkowa.

pokrycie dachu- dachówka ceramiczna.

posadzki, podłogi- w kruchcie, środkowej partii nawy, zakrystii i na piętrze wieży płytki ceramiczne, w pozostałych częściach kościoła podłogi drewniane, z desek tzw „białe”.

schody- na emporę schody kręcone, drewniane, nowe, na górne kondygnacje wieży jednobiegowe, drewniane.

otwory- okienne zamknięte półkoliście, silnie rozglifione, w wieży i wejściowy do kaplicy zakończone odcinkowo, w kaplicy i emporze półkoliste, wejście główne i do kruchty prostokątne, to pierwsze ujęte prostymi słupami, z zakrystii do prezbiterium i z kaplicy do nawy ostrołukowe. Okna krosnowe, metalowe, z drobnymi podziałami, w nawie wypełnione witrażami „Serce Maryi” i „Serce Jezusa”.

Rzut- prezbiterium jednoprzestrzenne, na planie zbliżonym do kwadratu, zamknięte prosto, z prostokątną zakrystią od strony północnej; nawa szersza, 2-przęsłowa, na planie kwadratu z kaplicą od południa i kwadratową wieżą, z kruchcią w przyziemiu, od zachodu, przy niej od pn. okrągła wieżyczka schodowa.

Bryła- rozczłonkowana, zróżnicowana pod względem wysokości, narożniki opięte uskokowymi szkarpami, prezbiterium wąskie, ujęte szkarpami, zakończone prosto, nakryte dachem trzypolaciowym, od pn. niska zakrystia z dachem pulpitowym; nawa szersza i wyższa, nakryta dachem dwuspadowym, od południa 2-kondygnacyjna kaplica z emporą z dachem pulpitowym; od zach. przy nawie, kwadratowa, 2-kondygnacyjna wieża, z zaokrąglonymi narożnikami, częściowo wtopiona w dach nawy z czworobocznym hełmem ostrosłupowym; od pn. przy wieży cylindryczna wieżyczka schodowa z ćwierćkolistym daszkiem.

Elewacje- północna- nieregularna, na niskim cokole, w partii nawy jeden otwór okienny, w narożach uskokowe szkarpy.

wschodnia- w prostej ścianie prezbiterium półkolista, rozglifiona nisza z niewielkim, okrągłym oknem, po prawej wsch. ściana kruchty z prostokątnym otworem wejściowym, po lewej ściana kaplicy z oknem półkolistym.

południowa- w partii prezbiterium 2-osiowa, po lewej 2-osiowa ściana pd. kaplicy z emporą, kondygnacje rozdzielone profilowanym gzymsem.

wieży- jednoosiowe, symetryczne, na cokole, kondygnacje oddzielone silnie profilowanymi gzymсами, naroża podkreślone zaokrąglonymi lizenami, w przyziemiu el.zach. prostokątny otwór wejściowy a nad gzymsem kwadratowa płycina.

14. Kubatura ok. 2300 m	15. Powierzchnia użytkowa ok. 280 m	16. Przeznaczenie pierwotne kościół	17. Użytkowanie obecne kościół parafialny
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Bieżące prace remontowe m.in. remonty pokryć dachowych i instalacji. 1953 i 1878- remont i malowanie kościoła. 1993-1994 malowanie wnętrz i elewacji kościoła. 1997- montaż ogrzewania gazowego. 1999- wymiana schodów na emporę muzyczną i wieżę.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Mury lekko zawilgocone w dolnej partii, stropy, posadzki i podłogi, więźba dachowa i pokrycie dachowe, polichromie, witraże i wyposażenie oraz instalacja elektryczna w dobrym stanie. 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zachować bryłę kościoła, kształt dachu, wygląd elewacji, dyspozycję dekorację wnętrza oraz stylowe wyposażenie. Konieczne zamontować kraty w oknach i ew. instalację alarmową.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numery i miejsce przechowywania)
- karta ewidencyjna tzw „zielona”/ archiwum WKZ Katowice/.
- Sebesta H., Projekt techniczny wewnętrznej instalacji grzewczej, Bytom 1997.
/archiwum parafii i WKZ/.

22. Bibliografia
- Lutsch H., Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien, t.4, Breslau 1894, s.381.
- Kloss E., Rode H., Die Bau- und Kunstdenkmäler des Kreises Tost-Gleiwitz, Breslau 1943, s. 93-96.
- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, tom VI, zeszyt 5: powiat gliwicki, s.29-30.
- Inwentaryzacja Krajoznawcza Województwa Katowickiego, zeszyt 9, Gmina Zbrosławice, Katowice 1993, s.14-15..
- Rocznik Diecezji Gliwickiej, Gliwice 1998, s.238-239.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)
- Kloss E., Rode H., Die Bau- und Kunstdenkmäler des Kreises Tost-Gleiwitz, Breslau 1943, il..174,175, 176,177 /zdjęcie kościoła od strony wschodniej oraz 3 zdjęcia rzeźb /.
- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, tom VI, zeszyt 5: powiat gliwicki, il.186-188, 195, 197 / fot. rzeźb /.

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst	Adam Kwiecień, XI-XII.1999 r.
plany, rysunki	Adam Kwiecień, XI-XII.1999 r.
zdjęcia, fotografie	Adam Kwiecień, XI-XII.1999 r.
miejsce przechowywania negatywów u autora zdjęć.	

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypeniających)

27. Załączniki

3 wkładki

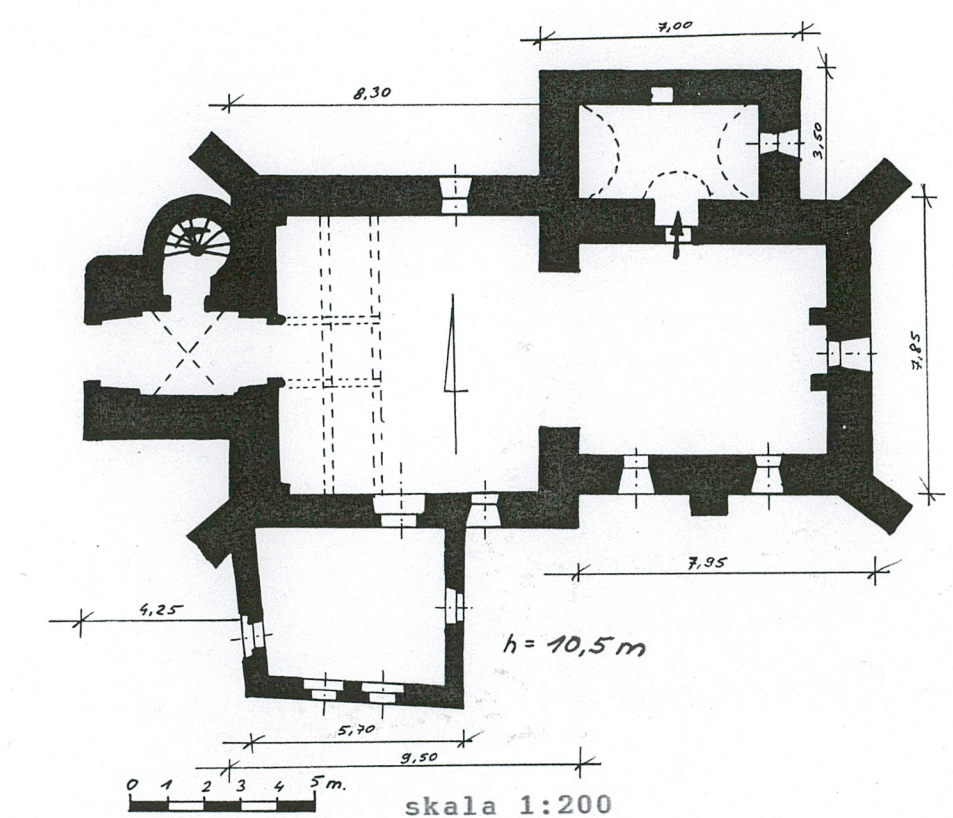
1. Miejscowość	2. Obiekt	3. Zawartość wkładki
KARCHOWICE	Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej	c.d. opisu, rzut, 5 zdjęć fot.

c.d. opisu

Wnętrze-jednonawowe, typu salowego, z węższym prezbiterium, oddzielonym półkolistym łukiem tęczowym, w zachodniej partii nawy chór muzyczny z prostą balustradą ozdobioną malowaną dekoracją o motywach roślinnych z monogramem Marii Panny. Na stropach nawy i prezbiterium oraz na łuku tęczowym malowana dekoracja o motywach roślinnych.

Wyposażenie i wystrój- ołtarz gł.,późnobarokowy, 1 poł. XVIIIw.; ołtarze boczne, barokowe:- śś. Barbary i Antoniego, 1736r., - św.Rodziny, ok. 1700r.; ambona, późnobarokowa, 1 poł. XIX w.; płyta nagrobna żeliwna barona v.Sebottendorf-Lortzendorf /zm.1815/.

Instalacje- elektryczna, ogrzewanie c.o., gazowe.

Karchowice,kościół par. p.w.św.Katarzyny

elewacja wschodnia

elewacja południowa

elewacja południowa

elewacja północna

fr.el.zachodniej

1. Miejscowość

KARCHOWICE

2. Obiekt

Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

3. Zawartość wkładki

⚡ zdjęcia fot.

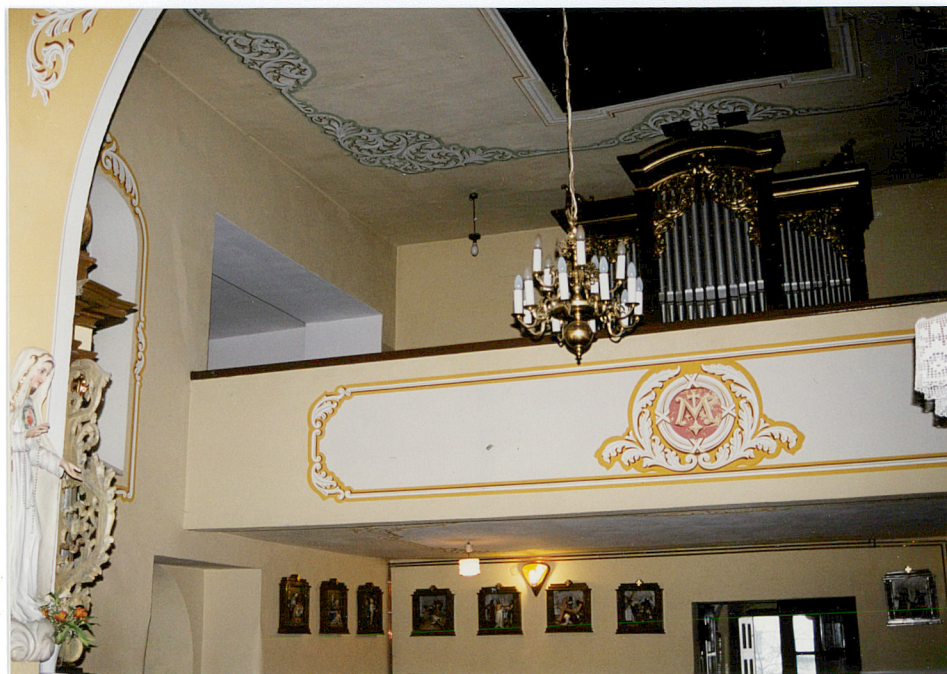
el. zachodnia

prezbiterium

strop w prezbiterium.

wnętrze nawy

1. Miejscowość

2. Obiekt

3. Zawartość wkładki

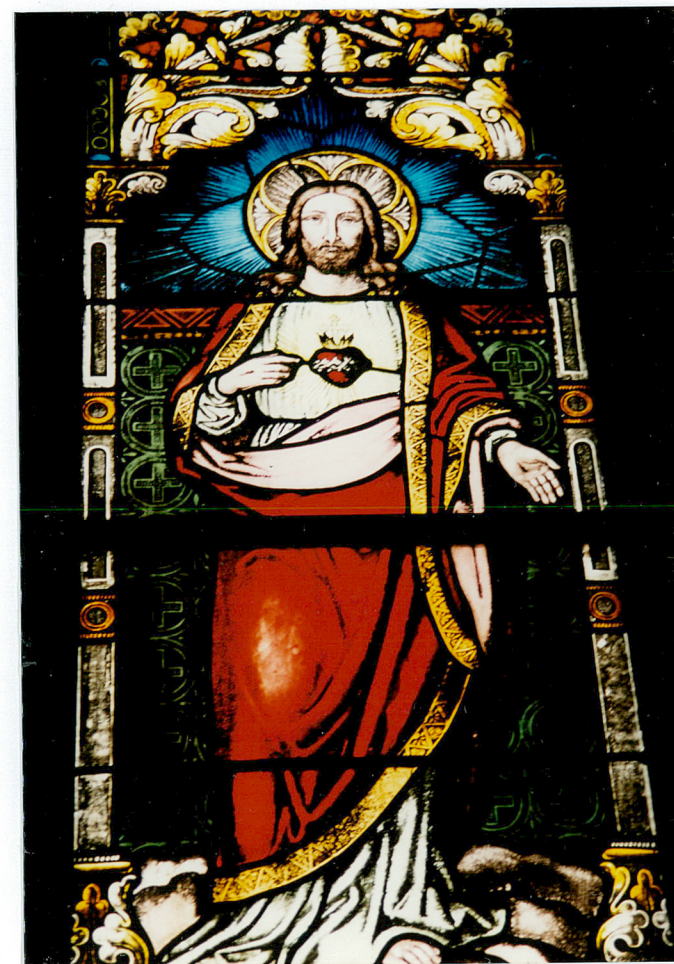
KARCHOWICE

Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

2 zdjęcia fot.

fr. kruchty

witraż w nawie